

Становище

от проф. д-р Нели Бояджиева, СУ „Св. Кл. Охридски”- ФНОИ

за дисертационен труд на тема

**ПАРТНЬОРСТВО МЕЖДУ ИНСТИТУЦИИТЕ ПРИ СОЦИАЛНА ЗАЩИТА ОТ
ДОМАШНО НАСИЛИЕ**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование: 1. Педагогически науки, Професионално направление: 1.2. Педагогика (Социална педагогика)

Автор Георги Милков Димитров, докторант на самостоятелна подготовка

Катедра „Социална педагогика и социално дело”

Георги Милков е бил докторант на самостоятелна подготовка в СУ „Св. Кл. Охридски”- ФНПП, Катедра „Социална педагогика и Социално дело” в периода 20.12.2014-20.12.2017 г. След последователни положителни атестации по време на цялото обучение, той е отчислен с право на защита. Дисертационният труд е представен за първоначално обсъждане в края на 2018 година. Преработен е на основата на направени критични бележки и препоръки и след проведена вътрешна защита през месец юни 2019 г., е открита процедура за официална защита.

Георги Милков има магистърска степен по българска филология от ШУ „Еп. К. Преславски” и по социална педагогика от РУ „А. Кънчев”. Професионалната му дейност е в социалната сфера като създател и ръководител на Център на НПО- Разград. Организацията инициира и развива местни инициативи за социално-педагогическа работа с различни категории групи и лица в риск. Защитата от домашно насилие е основен предмет на дейност в консултативен център като учредена иновативна услуга в общността. Г. Милков е не само специалист с висок професионализъм и гражданска ангажираност в социалната работа, но и обществен защитник на правата и застъпник на пострадали от насилие, вдъхновител, инициатор и координатор на Местен механизъм за защита от домашно насилие. На процеса на създаването и функционирането му чрез партньорството между институциите и участниците, е посветено изследването в докторската дисертация. В продължение на близо едно десетилетие протича работата във връзка със създаването на местния механизъм, чийто център е НПО, ръководена от докторанта. По инициатива и в резултат на координираща дейност на организацията СНЦ „Център за съзидателно правосъдие” е учреден Областен съвет за превенция на домашното насилие като иновативен модел за междуинституционално сътрудничество

Дисертационният труд е посветен на изследване на партньорството между институциите чрез разработване на местен механизъм за партньорство при защита от домашно насилие на регионално ниво (в област Разград). Основната цел е разработване на модел, пилотиране и оценка на процеса на приложение на местен механизъм за партньорство между професионалисти от институциите за защита от домашно насилие. Тази цел е последователно реализирана в няколко периода на действие като в края на всеки се прилагат различни оценъчни процедури. Обект на изследване е процесът по приложение на ЗЗДН чрез Местен механизъм за партньорство - област Разград. Предмет на изследване е функционирането на механизма за партньорство и сътрудничество между професионалистите от институциите, включени в него.

Основните задачи на изследването са последователно осъществени. Представена е нормативната база и практиките за реализация на защита от домашно насилие в Европа и България. Издирени са и коментирани научни изследвания по темата и е осъществен анализ на практики и проектни инициативи по проблема на защита от домашно насилие у нас. Реализирана е основната задача - моделиране и пилотиране модел на механизъм за партньорство между професионалисти, които работят за защита от домашно насилие. Последователно на всеки етап е направена коректна диагностика и оценка на процеса на напредък при функционирането на Местния механизъм за защита от домашно насилие в област Разград (2011-2018). На всеки етап от анализа се открояват възможностите за подобряване механизма и се търсят средства за преодоляване трудностите, които професионалистите срещат. В критично-оценъчен и аналитичен план е описан опита на неправителствени организации като доставчик на социални услуги на защита от домашно насилие и инициатор при подпомагане на партньорството между институциите.

Доста подробно са проучени и са идентифицирани добри практики и инициативи, възможности за промяна и усъвършенстване на действащата нормативна уредба и правомощия на различни институции. Философията, същността и принципите на функциониране на местния механизъм са описани пестеливо като са проследени подробно отделните етапи на развитие. Прави впечатление от представянето му, че непрекъснато се търсят възможностите за неговото разширяване, за подобряване на сътрудничеството чрез прилагане на стратегии за повишаване знанията и компетенциите на специалистите от институциите, които работят по прилагане на ЗЗДН.

Доказани са основните хипотези на изследването. Разработването и реализирането на механизъм за партньорство между институциите за защита от домашно насилие, е условие за усъвършенстване на конкретните дейности на всяка институция (полиция, съд, прокуратура, социални служби, НПО) за превантивната функция на закона, социална защита на жертвите и корекционно-възпитателна работа с извършителите. Потвърждава се, че реализираното партньорство е средство за преодоляване на трудностите в приложение на ЗЗДН и е ценен ресурс за задълбочаване на сътрудничеството в рамките на Местния механизъм за превенция на насилието.

Методиката на изследване е релевантна на целта и задачите и отговаря на изискванията за такъв тип продължително социално проучване на терен в хода на действието. Използвани са основно методи, които са типични за подобен вид изследвания. Това се методите за теоретично проучване: анализ и критична оценка на нормативни документи; преглед и анализ на академична литература и публикации по темата; вторичен анализ на статистически данни от други изследвания, вкл. международни сравнения; анализ на данни от локални проучвания, идентифициране на добри практики на местно и национално ниво. Същинският метод е тип социален експеримент (изследване в хода на действието - action research), който се състои в моделиране и управление на функционирането на Местен механизъм за защита от домашно насилие в период от седем години. Професионално се приложени различен тип методи за събиране на емпирични данни и констатиране на резултатите от експеримента: анкетиране с различен тип въпросници последователно през различните етапи; експертна оценка и фокус-групи за проучване на мнението на професионалисти, които прилагат ЗЗДН или имат отношение към проблема; Направено е и проучване „лице в лице“ сред жени и девойки за установяване на отношението и общественото мнение към феномена „домашно насилие“ готовността за приложение на предвидените мерки от ЗЗДН. Общият броят на респондентите в различните етапи е 686, а предварителното допитването включва 400 жени и девойки.

Изследването потвърждава опита на други български автори, които са прилагали успешно изследване в хода на действието и твърденията за приложимост на метода в български контекст и неговата благотворна роля за успеха на иновативни инициативи. Използван е метод на реализация и анализ на резултати от проектни дейности и инициативи, организирани специално за целите на изследването от докторанта.

В дисертационния труд е описан паралелно процесът на изследване и процесът на трансформация в различните обществени групи, институции и ролята на професионалистите в контекста на партньорството между институциите при социална защита от домашното насилие. Местният механизъм е описан като модел на социално партньорство за взаимодействие, координация и сътрудничество между институциите в България, чиито задължения са описани в Закона. Очертана е философията и функционирането на Местния механизъм за защита в област Разград с фокус върху ролята на полицейските органи, съда, прокуратурата, социалните служби и специализирани НПО. Представен е процесът на моделиране на механизма, който включва четири етапа - подготвителен, предварителен, същински (пилотиране с организация и функциониране на Консултативен център по проблемите на домашното насилие) и заключителен с апробиране и оценка на резултатите от приложението.

Описана е социално-педагогическа помощ и подкрепа за жертви и извършители на домашно насилие чрез опита на Център на НПО при консултиране на пострадали от домашно насилие и работа с извършители. Емпиричната част на изследването и оценката на функционирането на модела представя резултатите от приложение на Местния механизъм за защита от домашното насилие чрез текуща и заключителна диагностика. Анализирани са резултатите чрез диагностични срезове с различни инструменти за да се оцени напредъкът на приложение на местния механизъм за партньорство между институциите за защита от домашно насилие.

Направените обобщения и изводи на базата на конкретните резултати, а препоръките очертават проекциите за по-нататъшно приложение на опитния модел. Приносите са реални и обогатяват приложните полета на социалната педагогика. Резултатите са на основа на продължителна опитно-изследователска работа за разработване, пилотиране и апробация в хода на действието на модел за Местен механизъм за партньорство при прилагане на ЗЗДН (област Разград). Той може да бъде използван в социалното партньорство при управлението на социалните дейности и в други региони на страната, както и в процеса на социално-педагогическа работа при защита от домашно насилие.

Научно-приложните приноси са в областта на организацията и управлението на социално-педагогическите дейности. Те са резултат от продължителната изследователска дейност на терен и могат да се обобщят по следния начин:

1. Целево и последователно системно описание с критичен анализ на документи от нормативна уредба, актуални научни изследвания, добри практики и проектни инициативи за прилагане на Закона за защита от домашното насилие в България. Това обогатява проучванията в теорията и практиката на социалната работа.
2. Реализирана продължителна изследователска работа за създаване и апробиране на модел за местен механизъм за партньорство при прилагане на закона за защита от домашно насилие (област Разград), чиито резултати са доказани чрез системно прилагани диагностични процедури и проследяване на развитието.
3. Конструираният вариант на действащ модел на местен механизъм за партньорство при прилагане на закона за защита от домашно насилие има иновативен характер. Той се представя за пръв път в структурен и процесуален

вид, а доказаните резултати от функционирането му позволяват прилагане в социалната и педагогическата практика и в други региони на страната.

4. Специфичен принос е, че местният механизъм за партньорство при прилагане на ЗЗДН ангажира и въвлеча структури и заинтересовани страни, които не са в активна роля да прилагат закона, но разширяват обхвата на възможностите за постигане на реални резултати в превенцията на домашното насилие.

Авторефератът представя подробно съдържанието на дисертационния труд. В духа на критичните бележки може да се отбележи, че самият труд и авторефератът имат по-голям обем от обичайния. Стилът на изложение е твърде описателно-детайлен и обстоятелствен, но е резултат от желанието на автора да представи подробно всички етапи и елементи от проучването. Отделно е представен свитък с приложения (40 бр.), които документират всички изследователски процедури, материали, инструменти и продукти, таблици и графики с резултати, включително библиографията и бележките.

Списъкът с публикации е достатъчно представителен. Той включва осем заглавия, които са от следните жанрове: наръчник за специалисти в съавторство (1), отпечатан доклад по темата в колектив (1), доклади от докторантски форуми в СУ „Св. Кл. Охридски” (2), статии в индексирани и реферирани в световни бази данни издания-сп. Педагогика и сп. Професионално образование (2), доклад от национална научна конференция (1), студия в Годишник на СУ „Св. Кл. Охридски” в съавторство (1). Всички представени публикации представят пълно съществени части от дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски”.

Дисертационният труд показва, че докторантът Георги Милков Димитров е изградил качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване и доказване на резултатите от него, в които се открояват теоретико-приложни приноси. Давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено в дисертационен труд, автореферата и публикациите, постигнатите резултати и приноси и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на *Георги Милков Димитров* в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.2 Педагогика (Социална педагогика).

21.08.2018 г.

Проф. д-р Нели Бояджиева